

REGLEMENTERAD
SÄLLSKAPSUNIFORM

“I väntan på
gästerna”

SOM OFFICER HAR MAN SIN GIVNA
PLATS BLAND SAMHÄLLET'S LEDARE.

Denna lilla skrift handlar om en av officerslivets trivsamma sidor. Att då och då unna sig ett avbrott från vardagen. Och vi människor har ju sedan urminnes tider klätt upp oss för fest för att uppleva just detta avbrott. I gott och glatt sällskap.

Du som är blivande officer kan se fram emot ett yrkesliv där de mera lättsamma officerstraditionerna kommer att förgylla tillvaron.

Unna dig.

“Man är på kalas
för att ha roligt.”

A close-up photograph showing the lower legs of two people. On the left, a person is wearing a blue military uniform with a white stripe down the side of the leg. On the right, a person is wearing a maroon dress. The background is a brick wall.

OFFICERSMÄSSIGT UPPTÄDANDE

En officer är en ledare och omvärlden förväntar sig att officeren är trygg i denna ledarroll. Hövlig och korrekt, utan att vara stel och formell.

Det finns en handfull enkla regler för sällskapslivet. De handlar främst om hur man ska visa respekt för och omtanke om andra människor. På en trevlig tillställning, har alla haft trevligt.

I mera formella sammanhang finns det så kallade protokoll, som anvisar vilken ordning som skall följas. På förbandsbiblioteken finns det publikationer som handlar om detta.

REGLEMENTERAD SÄLLSKAPSUNIFORM

Den reglementerade sällskapsuniformen består av ytterplagg, mössa samt liten och stor mässdräkt.

Ytterplagg

Som ytterplagg bäres båtkappa/ rundskuren kappa, vit halsduk, vita handskar och skärmössa. Kappans foder är svart, eller kan vara i traditionsfärg.

Stor mässdräkt

Den stora mässdräkten bärs vid middagar, baler och andra tillfällen då högtidsdräkt anges. Som officer har man då som regel stor mässdräkt, med mindre tradition föreskriver civil frack (Nobelfesten, vissa slutna ordenssällskap).

Stor mässdräkt består av mässjackska, byxa med revär/lång kjol, vit väst/midjebälte, frackskjorta, svart fluga, vita bomullsvantar/ skinnhandskar, svarta strumpor och skor.

När man har stor mässdräkt, behåller man jackan på hela kvällen. Detta för att det normalt finns kvinnliga (och manliga) civilister närvarande. Armbandsur bärs inte till stor mässdräkt.

Med den vita västen gör Du så här; Montera först knapparna och banden. Ta på västen och jackan och reglera västens längd med nackbandet. Västen ska sluta vid jackans underkant.

Mässjackans länk är bara knäppt när man har kappan på. De vita vantarna bärs när man har kappan på och när man dansar. Där emellan bärs de i höger byxficka med fingrarna synliga.

Ordnar och medaljer bärs i miniatyrer och fästes vid översta knappålet på vänster sida. Kommendörstecken och kraschaner i full storlek. Fest och jubileumsmedaljer bärs endast i slutna sällskap.

Lackskor kan användas, men svarta välputsade snörskor med lädersula är det reglementerade.

På en inbjudan till ett evenemang med stor mässdräkt/civil frack står ingen anvisning om klädsel. Detta är emellertid en gammal regel som alltmer sällan tillämpas. Ofta står det "Högtidsdräkt" eller "Militär eller civil högtidsdräkt" i inbjudan.

Liten mässdräkt

Den dagliga eller lilla mässdräkten bärs vid middagar, cocktailparties och privata fester då smoking anges. (eng: Mess Undress, civ. Black Tie). Vanliga tillfällen då man har liten mässdräkt är till exempel förbandschefers middag, när middag

*Ofta står det "Högtidsdräkt"
eller "Militär eller civil
högtidsdräkt" i inbjudan.*

avhållas för gästande utländska officerare, vid tjänstgöring utomlands och framför allt när några officerskamrater vill ha en trevlig middag tillsammans.

Liten mäsdräkt består av mässjaka, byxa utan revär/kort kjol, blå väst/midjebälte, frackskjorta, svart fluga, svarta strumpor och skor.

Eftersom daglig mäsdräkt av tradition bars efter tjänstens slut (man klädde självfallet om till middag, både i fält och till sjöss, såvida omständigheterna tillät) har det med åren upp

stått variationer. Den blå västen (b m. = blå mage) kan ersättas av vit väst (v m.) och vid b.m. kan frackskjortan ersättas av vanlig vit skjorta med dubbelvikt krage. Allt enligt äldste chefs anvisning. Sommartid och vid utlandstjänst på varma breddgrader kan mässjaka och väst ersättas av vit vapenrock M/87. Till denna går det utmärkt att ha en vanlig vit kortärmad skjorta. Men alltid svart fluga.

Ordnar och medaljer bärs i miniatyrer eller som släpspannen. Fest och jubileumsmedaljer bärs endast i slutna sällskap.

*Hövlig och korrekt- utan
att vara stel och formell.*

På bättre tillställningar serveras Lopp (sexa, vickning) framåt midnatt. Lopp (eg. loppesupen) är beteckningen på en liten måltid där man sjunger snapsvisor. Uttrycket lär ha uppstått någon gång på 1600 talet. Avgående kvällsvakt trakterades med en sup och en smörgås och då sjöng man en purningsvisa för pågående vakt. Enligt tradition går det åtta visor på en snaps.

*Den första skålen tar du med din
bordsdam, den andra med damen
till vänster om dig och den tredje
med damen mitt emot.*

*Man erbjuder själv
fallet bordsvatten
till sin dam och
omkringsittande.*

I Sverige har vi en gedigen sällskapstradition. Det arrangeras årligen en rad större och mindre baler och som kadett och officer är man alltid välkommen. Bland kända baler kan nämnas Amaranterbaler och UppSjöbaler. De flesta baler arrangeras av officerssällskap, ordenssällskap, universitetsnationer och liknande traditionsrika sammanslutningar.

TRADITIONELL BALORDNING

Inbjudan och tack

En skriftlig inbjudan innehåller tidpunkt, ställe, klädsel, anledning till kalaset och svarsadress.

Står det RSVP (Répondez S'il Vous Plait) eller o.s.a. (om svar anhålles) svarar man skriftligt eller per telefon, beroende på vad som står i inbjudan. Man svarar snarast möjligt oavsett om man kan komma eller måste avböja.

Ett skriftligt svar på inbjudan kan exempelvis skrivas så här;

*Fartygschefen
HMS Carlskrona*

*Tack för vänlig inbjudan till lunch den 6 juni
2003 klockan 1200 ombord HMS Carlskrona.
Jag och min hustru Madeleine kommer gärna.*

Med vänlig hälsning

*Mikael Strömberg
Major Militärhögskolan Halmstad*

Traditionell balordning

En traditionell middag består av fördrink, förrätt, varmrätt, dessert och kaffe. Vid fördrinken minglas i väntan på att alla gästerna anlät och värden/värdinnan bjuder till bords. När man presenterar sig, gör man det med både för och efter namn. Därefter presenterar man sin bordsdam/herre. Initiativet till en presentation bör tas av den som har högst grad.

Bordsplaceringen framgår av antingen en uppsatt tavla eller ett balprogram.

Om det i inbjudan står att platserna vid borden skall vara intagna en viss tidpunkt, betyder det att en medlem av kungahuset deltagar i middagen. När kungen kommer, reser sig samtliga.

Väl inne vid middagsbordet förblir man stående tills värdinnan satt sig. Då drar man ut stolen för sin bordsdam och ser till att hon kan sätta sig komfortabelt. Sedan sätter man sig själv och erbjuder bordsvatten till sin dam och omkringsittande. När sällskapet satt sig bör ingen lämna bordet förrän middagen är slut.

Den första skålen är Konungens skål. Den genomförs stående, med mindre man är ombord i en örlogsmän. Där genomförs alla skålar oftast sittande. Efter denna skål kan kungssången sjungas och skall sjungas om kungen är närvarande. Om utländska officerare deltagar i middagen, skall den mest seniore av dessa utbringa Konungens skål. Strax efter att kungaskålen är genomförd, utbringar en svensk officer en skål för de gästande officerarnas respektive statsöverhuvuden.

Under förrätten är det dags att bekanta sig med dem som sitter vid ditt bord. Den första skålen tar du med din bordsdam, den andra med damen till vänster om dig och den tredje med damen mitt emot. Sedan skålar man vidare. Initiativet bör tas av den som har högst grad. Man skålar med öppen front. Detta innebär att när du skålar med den som sitter till höger om dig, håller du glaset i vänster hand. När du skålar med den som sitter till vänster om dig, håller du glaset i höger hand. En skål bör besvaras, det vill säga man skålar tillbaka,

inom tre minuter. Glaset bör inte bli helt utdrucket.

Världens välkomsttal åtföljs av en välkomstskål. Nästa givna skål tillägnas Frånvarande Vänner och föreslås av den yngste närvarande officeren.

I internationella sammanhang utbringas ofta en skål för "wifes and sweethearts", ibland åtföljd av en muttrande önskan från bakre raden "and may they never meet".

Slutligen kommer tacktalet som hålls av den som haft värdinnan till bordet.

Dessemellan är det fritt fram för andra tal. Den som önskar hålla tal under middagen anmäler sitt intresse hos toastmastern, som ger ett tecken när det är dags. Middagstal ska vara korta och roliga. Man är på kalas för att ha roligt.

Spara en liten skvätt av rödvinet till sist. Det kallas Oscarsskålen efter kung Oscar II, som tyckte om att bryta av den söta eftersmaken från dessertvinet.

Den första dansen är vikt för din bordsdam, den andra för damen till vänster, den tredje för din hustru (om sådan finnes). Man dansar två låtar. När man bjuder upp, säger man "får jag lov" och när man följt damen tillbaka tackar man för dansen. Sen bjuder man upp nästa.

På bättre tillställningar serveras Lopp (sexa, vickning) framåt midnatt. Lopp (eg. loppesupen) är beteckningen på en liten måltid där man sjunger snapsvisor. Uttrycket lär ha uppstått

någon gång på 1600 talet. Avgående kvällsvakt trakterades med en sup och en smörgås och då sjöng man en purmingsvisa för pågående vakt. Enligt tradition går det åtta visor på en snaps.

Utomlands

När du är inbjuden till ett evenemang utomlands, bör du räkna med att det är den lilla mässdräkten (eng. Mess Undress, civ. Black Tie) som bärs.

Om du är utomlands som privatperson, inte officiellt tjänstgörande och ska bära mässdräkt, skall du i god tid anmäla detta till Högkvarterets Protokollavdelning och ange vad tillfället avser exempelvis jubileum för FN veteraner eller bröllop.

När man köper mässdräkt

En mässdräkt sys upp efter dina mått särskilt för dig och den ska hålla i många år. Det är därför klokt att välja en god kvalitet på uniformstyget och försäkra sig om att den sys av yrkeskunniga uniformsskräddare.

Det är också viktigt att du skaffar dig grundplaggen rund skuren kappa, liten och stor mässdräkt vid samma tillfälle. Då kan du vara säker på att de olika delarna blir sydda i samma tyg.

Undvik tyger uppblandade med polyester. Fester brukar bli rätt varma och ren ull andas bättre än plast.

ARMÉNS TRADITIONS- OCH TRUPPSLAGSFÄRGER
SOM KAN ANVÄNDAS FÖR VÄST/LIVSKÄRP TILL LITEN
MÄSSDRÄKT OCH SOM KAPPFODER.

ARTILLERIET OCH FALLSKÄRMSJÄGARE	MÖRKRÖTT
INGENJÖRTRUPPERNA	SVART
LIVGARDET INFANTERI OCH INFANTERIET	GULT
LIVGARDET KAVALLERI OCH LIVREGEMENTEN	KUNGABLÅTT
LUFTVÄRNET	LJUSRÖTT
PANSARTRUPPERNA	SVART OCH GULT
SIGNALTRUPPERNA	GRÖNT
TRÄNGTRUPPERNA	(LJUS)BLÅTT

KAVALLERIETS TRADITIONSFÄRG ÄR VIT, MEN DETTA
ANVÄNDS EJ FÖR VÄST/LIVSKÄRP ELLER SOM KAPPFODER
EFTERSOM FLAGGMÄN ANVÄNDER VITT KAPPFODER SEDAN 1878.

LEVERANTÖR TILL
SVENSKA OFFICERSKÅREN